

посібник. Київ: Леся, 2013. 160 с.

4. Griban, G., Myroshnychenko, M., Tkachenko, P., Krasnov, V., Karpiuk, R., Mekhed, O., Shyyan, V. Psychological and pedagogical determinants of the students' healthy lifestyle formation by means of health and fitness activities. *Wiadomości Lekarskie*, 2021. № 74 (5), С. 1074-1078. doi: 10.36740/WLek202105105

5. Nosko, M., Mekhed, O., Ryabchenko, S., Ivantsova, O., Denysovets, I., Griban, G., Prysyzhniuk, S., Oleniev, D., Kolesnyk, N., Tkachenko, P. The influence of the teacher's social and pedagogical activities on the health-promoting competence of youth. *International Journal of Applied Exercise Physiology*, 2020. № 9(9), С. 18-28.

References

1. Mehed, O. B. (2019). Formuvannya zdorovogo sposobu zhyttia yak vazhliva chastina viovannya ta sotsializatsiyi pidrostayuchogo pokolinnya [Formation of a healthy lifestyle as an important part of education and socialization of the younger generation]. *Vіsник Natsionalnogo universitetu «Chernigivskiy kolegium» Imeni T. G. Shevchenka*, 4 (160), 84-88. [in Ukrainian].

2. Mekhed, D. B., Mekhed, O. B., Shvidkiy, A. L. (2012). Rol informatsiino-komunikatsiinykh tekhnolohii u motyvatsii navchalnoi diialnosti studentiv : Suchasni informatsiini tekhnolohii ta innovatsiini metodyky navchannia u pidhotovtsi fakhivtsiv: metodolohiia, teoriia, dosvid, problemy. Zbirnyk naukovykh prats [The role of information and communication technologies in motivating students' learning activities]. *Modern information technologies and innovative teaching methods in training: methodology, theory, experience, problems. Collection of scientific works*, 31, 417-422.

3. Nosko, M. O., Hryshchenko, S. V., Nosko, Yu. M. (2013). Formuvannya zdorovoho sposobu zhyttia: navchalnyi posibnyk [Shaping a healthy lifestyle]: a textbook. Kyiv, Ukraine: Lesya. 160.

4. Griban, G., Myroshnychenko, M., Tkachenko, P., Krasnov, V., Karpiuk, R., Mekhed, O., Shyyan, V. (2021). Psychological and pedagogical determinants of the students' healthy lifestyle formation by means of health and fitness activities. *Wiadomości Lekarskie*, 74 (5), 1074-1078. doi: 10.36740/WLek202105105

5. Nosko, M., Mekhed, O., Ryabchenko, S., Ivantsova, O., Denysovets, I., Griban, G., Prysyzhniuk, S., Oleniev, D., Kolesnyk, N., & Tkachenko, P. (2020). The influence of the teacher's social and pedagogical activities on the health-promoting competence of youth. *International Journal of Applied Exercise Physiology*, 9(9), 18-28.

DOI 10.31392/NPU-nc.series15.2023.3K(162).55

УДК 378:796

Мирошніченко В.О.

доктор філософії, доцент кафедри фізичного виховання
Національного університету біоресурсів та природокористування України, м. Київ
ORCID: 0000-0001-6561-3869

Амеліна С.М.

доктор педагогічних наук,
завідувач кафедри іноземної філології та перекладу
Національного університету біоресурсів та природокористування України, м. Київ
ORCID: 0000-0002-6008-3122

Путров О.Ю.

старший викладач кафедри олімпійських та неолімпійських видів спорту
Національного університету «Запорізька політехніка», м. Запоріжжя
ORCID: 0000-0002-2789-1355

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ МОТИВАЦІЇ ДО ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ У СТУДЕНТІВ АГРАРНИХ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

У статті висвітлено особливості пошуку шляхів формування мотивації до фізичного виховання з урахуванням майбутньої професійної діяльності. Важливим компонентом у підвищенні ефективності процесу фізичного виховання в умовах військового стану є мотивація студентів до занять фізичним вихованням професійно-прикладної спрямованості. Врахування мотиваційних особливостей студентів є пріоритетним напрямком під час корекції існуючих програм з фізичного виховання для аграрних закладів вищої освіти. **Наукова новизна** дослідження зумовлена тим, що професійна діяльність фахівців аграрної галузі може бути успішною за умови не тільки сформованості у них відповідних компетентностей, але й психологічної й фізичної підготовленості до виконання професійних завдань. Аграрні заклади вищої освіти здійснюють підготовку фахівців за різними професіями, переважна більшість яких має свою специфіку в аспекті рухової активності, виду й інтенсивності фізичного навантаження. Тому стає очевидною необхідність відходу від традиційного викладання фізичного виховання до посилення мотивації для успішного здійснення освітнього процесу. Однак у останні роки особливості мотивації до фізичного виховання студентів аграрних закладів вищої освіти зумовлені низкою суперечностей, зокрема, між: потребою суспільства у здорових, фізично розвинених і стресостійких фахівцях аграрної галузі та неналежним рівнем їхньої професійно-прикладної фізичної підготовки й мотивації до її покращення, та можливостями нових підходів до фізичного виховання та

розроблення комплексу педагогічних умов, які сприятимуть мотивації студентів аграрних закладів вищої освіти до фізичного виховання.

Ключові слова: мотивація, мотиваційні особливості, фізичне виховання, студент.

Myroshnichenko V., Amelina S., Putrov O. *The article highlights the peculiarities of finding ways to form motivation for physical education taking into account future professional activity.* An important component in increasing the effectiveness of the physical education process in the conditions of martial law is the motivation of students to engage in vocationally oriented physical education. Taking into account the motivational features of students is a priority direction when correcting existing programs on physical education for higher agricultural institutions. **The scientific novelty** of the study is determined by the fact that the professional activity of agricultural industry specialists can be successful if they not only have the relevant competencies, but also psychological and physical preparedness to perform professional tasks. Agricultural institutions of higher education train specialists by profession; the vast majority of the performance of professional duties by these specialists has its own specificity in the aspect of motor activity, type and intensity of physical exertion. Therefore, the need to move away from the traditional teaching of physical education to the specifics of motivation, according to which the educational process is carried out, becomes obvious. However, in recent years, the peculiarities of the motivation for physical education of students of agricultural institutions of higher education are caused by a number of contradictions, in particular, between: society's need for healthy, physically developed and stress-resistant specialists in the agricultural industry and the inadequate level of their professional and applied physical training and motivation to improve it, and the possibilities of new approaches to physical education, the development of a set of pedagogical conditions that will contribute to the motivation of students of agricultural institutions of higher education to physical education.

Key words: motivation, motivational features, physical education, student.

Постановка проблеми. Дослідження особливостей шляхів і засобів формування мотивації до занять фізичним виховання у студентів аграрних закладів вищої освіти є однією з ключових проблем у педагогіці та фізичному вихованні. Її актуальність зумовлена необхідністю пробудження у студентської молоді прагнення до здорового способу життя, сприяння осмисленому вибору занять спортом не тільки як варіанту дозвілля, але й як майбутньої професійно-прикладної діяльності у роботі за фахом. Викладач не зможе досягнути ефективної взаємодії із студентом без урахування його інтересів і мотивів, а досягнення високих результатів навчальної діяльності залежить передусім від сформованості у студента позитивної мотивації до неї.

На сучасному етапі економічного розвитку суспільства фізична культура і спорт відіграють незамінну роль у формуванні, збереженні та зміцненні здоров'я людини. В той же час сучасна система освіти ставить перед вищими закладами освіти задачу всебічного розвитку професійної підготовленості та фізичного виховання майбутніх спеціалістів [6, с. 40].

Професійне профілювання процесу фізичного виховання в аграрних закладах вищої освіти має особливо важливе практичне значення для роботодавців та бізнесу, тому що є одним із безпосередніх чинників покращення професійної підготовки кадрів, скорочення строків освоєння професійних-прикладних знань, умінь і навичок, фахівців в умовах аграрного виробництва. Тому головною частиною робочої програми з фізичного виховання є професійно-прикладна фізична підготовка, що являє собою цілеспрямований педагогічний процес, який передбачає набуття загальних та фахових компетентностей та сприяє формуванню прикладних знань, фізичних, психічних і спеціальних якостей, вмінь і навичок, а також досягненню об'єктивної готовності студента до успішної професійної діяльності за фахом. При цьому має бути сформована система навчальної і виховної діяльності студента, яскраво забарвлена професійною специфікою, яка значною мірою визначає ефективність його майбутньої трудової діяльності. Зокрема студенти таких факультетів: ветеринарної медицини, агробіологічного, факультету землевпорядкування, захисту рослин, біотехнологій та екології, тваринництва та водних біоресурсів відрізняються не тільки своїми знаннями і вміннями, а й спрямованістю, характером мислення, професійними принципами своєї діяльності, фізичними якостями, рисами організації праці і рядом інших якостей, пов'язаних з їх професійною діяльністю. Внаслідок цього фізичне виховання повинно здійснюватися враховуючи умови характеру їх майбутньої професійної діяльності та містити в собі елементи професійно-прикладної фізичної підготовки і використовувати засоби фізичної культури і спорту для здобуття у студентів професійно важливих фізичних якостей, а також для підвищення стійкості організму до впливу несприятливих чинників зовнішнього середовища [4, с. 133].

Однією із основних вимог, яка ставиться сучасним аграрним сектором до системи загальної підготовки фахівця у сфері фізичного виховання, є формування здатності самостійно і творчо вирішувати не лише аграрні та соціально-економічні питання розвитку інфраструктури села, а й складні освітні, фізкультурно-оздоровчі та спортивно-масові завдання серед сільської молоді. Фахівець має усвідомлювати особистісну й громадську значущість власного прикладу в дотриманні здорового способу життя, формуванні спортивно-оздоровчого клімату у трудових колективах, ціннісного ставлення до засобів фізичного виховання, бути прикладом і організатором усіх фізкультурно-оздоровчих і спортивно-масових заходів на селі та готовим нести відповідальність за їх результати. Випускник аграрного університету повинен також сприймати й втілювати зміни на селі,

оцінюючи категорію змінності як вагомий складник свого власного способу життя й готовність до інноваційної діяльності та соціально вмотивованого трансформування набутих оздоровчих знань, фізкультурно-спортивних умінь і навичок у систему життєдіяльності трудівників села. Фахівець такого рівня освіченості має відчувати потребу у постійній оздоровчій самоосвіті та володіти навичками самостійного здобування знань, умінь, навиків і підвищення власної фізкультурно-оздоровчої компетентності. На все це йому відведений «студентський вік» [2, с.113-145].

Особливості мотивації до занять фізичним вихованням студентів зумовлені орієнтацією педагогічної теорії й практики на розробку сучасних методик, що сприяють підвищенню ефективності виховного, оздоровчого процесу у аграрних закладах вищої освіти. Вивчення наукової літератури засвідчує, що у фізичному вихованні студентів велике значення має особливість їхньої майбутньої професійної діяльності.

Фізичне виховання у вищому навчальному закладі – це складний педагогічний процес, метою якого є формування фізичної культури особистості, здатної самостійно організовувати і вести здоровий спосіб життя. Це єдина дисципліна, яка навчає студентів зберігати і зміцнювати своє здоров'я, підвищувати рівень фізичної підготовленості, розвивати і удосконалювати життєво важливі фізичні якості та рухові уміння та навички [9, с. 55].

Однією з найбільш актуальних проблем сучасного суспільства є істотне погіршення стану здоров'я і фізичної підготовленості студентської молоді до професійної діяльності. У зв'язку з цим одним із ефективних засобів оптимізації фізичного розвитку студентів є включення до програми із фізичного виховання для аграрних закладів вищої освіти найбільш популярних серед молоді видів фізичних вправ, які характеризуються простотою виконання, сприятливим емоційним фоном, високим загальнооздоровчим ефектом та професійною спрямованістю у подальшій роботі за фахом [3, с. 147]. Однак у останні роки дослідженню проблеми особливостям мотивації студентів до фізичного виховання приділяється недостатня увага, що призвело до поступового зниження у них інтересу до занять.

Аналіз попередніх досліджень. Фізичне виховання завжди було одним із засобів підготовки людини до праці, яку вона має виконувати. Сьогодні гостро стоїть питання інтенсифікації виробництва, а відтак і зростають вимоги не тільки до якості підготовки фахівців у закладах вищої освіти, а й їхньої підготовки до конкретних видів професійної діяльності. Зважаючи на це виникає потреба у переосмисленні змісту фізичного виховання й трансформація його у профільному аспекті з урахуванням вимог до майбутньої професії фахівців. Як справедливо зазначає А. Суценок, зміни індустріального формату життєдіяльності людей, способи функціонування інформаційного суспільства означені «актуальною проблемою, а саме – браком фізичної активності людини» [11, с. 281]. Гіподинамія уже ввійла до найгостріших проблем суспільного життя, а відтак і професійного світу. З нашої точки зору, цей аспект загострює проблему організації фізичного виховання і мотивації до нього у майбутніх фахівців аграрного профілю і потребує посиленої уваги навіть на тлі загальної проблеми гіподинамії студентів. Причина в тому, що після малорухливого студентського життя саме цим фахівцям доведеться виконувати професійні обов'язки, пов'язані зі специфічними рухами, постійним фізичним навантаженням, що не може не позначитись і на їхньому здоров'ї, і на якості професійної діяльності.[7, с. 203]

Фізичне виховання завжди було одним із засобів підготовки людини до трудової діяльності і пристосування її до соціального середовища. Сьогодні гостро стоїть питання інтенсифікації виробництва, посилюються вимоги до якості підготовки спеціалістів у закладах вищої освіти, до конкретних видів професійної діяльності і відповідно виникає необхідність у профілюванні фізичного виховання з урахуванням вимог обраної професії [9, с. 6].

Вивчення психолого-педагогічних праць вітчизняних і зарубіжних дослідників засвідчило необхідність системно-педагогічного проектування засобів і методів загальної, спеціальної, фізичної та психофізіологічної особистісно орієнтованої підготовки студентів до професійної діяльності. У цьому контексті варто зазначити, що майбутня діяльність студентів аграрних закладів вищої освіти має свою специфіку.

На мотивації до фізичного виховання, як заохоченні до рухової активності акцентує свою увагу Є.А. Захаріна. Вважає, щоб зацікавити студента до занять фізичною культурою можна двома шляхами цілеспрямованого впливу – на окремі мотиви і на мотиваційну сферу в цілому. [4, с. 164-167] На думку Біліченко О., одним із шляхів підвищення мотивації студентів до занять фізичним вихованням може бути залучення їх до виконання тих вправ, які їм більше подобаються. До таких віднесено: силові вправи, швидко-силові, вправи на швидкість, вправи на координацію, вправи на гнучкість, вправи на витривалість, вправи на рівновагу [1, с. 1-5]. Така фізична діяльність проходить більш ефективно, коли вона більш вмотивована, є цікавою і привабливою для студентів.

Татарченко Л.І., Присяжна М. К., Лашко Є.Л. досліджуючи питання формування мотивації студентів до занять фізичною культурою та спортом, сконцентрували своє дослідження на вивченні можливостей підвищення інтересу студентів до занять фізичною культурою та спортом шляхом застосування нових сучасних методів рухової активності. Автори вважають необхідним створення

умов для формування усвідомленої потреби в заняттях фізичними вправами, підвищення рівня неспеціальної фізичної освіти в цілому, а також пошук і впровадження нових форм організації освітнього процесу. На їхню думку, система фізичного розвитку в умовах закладу вищої освіти повинна сприяти формуванню особистої фізичної культури студента, виступаючи його інтегральною якістю, як умова і передумова ефективної навчально-професійної діяльності, як узагальнений показник професійної культури майбутнього фахівця і як мета самовдосконалення та саморозвитку. Постійна підтримка навчальної мотивації студентів дозволить їм свідомо засвоювати надані знання, формувати вміння і навички; розвивати позитивне ставлення до процесу фізичного виховання і сприяти залученню до систематичних занять фізичними вправами і спортом [12, с. 83-91].

Останніми роками здійснено низку досліджень, присвячених окремим аспектам вирішення зазначеної проблеми. Зокрема, наукові і методичні праці вітчизняних науковців присвячені професійно-прикладній фізичній підготовці (В.П. Краснов, Т.Ю. Круцевич, С.І. Присяжнюк, М.О. Третьяков та ін.). Загальні аспекти проблеми висвітлюються у публікаціях багатьох дослідників (В.Г. Ареф'єв, В.Л. Волков, Г.П. Грибан, Ж.Г. Дьоміна, Л.І. Іванова, В.П. Ільїніч, В.В. Полачек, А.І. Зайцева, В.В. Соколов, Г.Л. Апанасенко, А.В. Магльований та ін.). Фізичному вихованню студентів присвячені наукові й методичні праці, у яких висвітлюються особливості занять фізичною культурою (Е.С. Вільчковський, Л.В. Волков, О.Д. Дубогай, Т.Ю. Круцевич, О.С. Куц, Є.Н. Приступа, С.Ф. Цвек, А.В. Цьось та ін.). Аналіз сучасних педагогічних досліджень свідчить про те, що формування навчальної мотивації – це одна з найгостріших проблем вищої школи. Загальновідомо, що будь-яка діяльність проходить більш ефективно, коли вона більш мотивована. Іншими словами, мотивація – це прагнення людини щось робити. На думку таких вчених, як Т.Ю. Круцевич, В.Г. Ареф'єв, Г.П. Грибан, заняття з фізичного виховання є найбільш ефективними тоді, коли участь у них зумовлена відповідними мотивами. Проведений аналіз літератури показує, що на сьогодні накопичено певний досвід професійно-прикладної фізичної підготовки студентів аграрних закладів вищої освіти, але в сучасних умовах проблема є недостатньо дослідженою, а тому потребує окремого вивчення.

Дослідники зазначають, що заняття фізичним вихованням і спортом сприяють формуванню у студентської молоді здорового способу життя, а також духовному і фізичному розвитку. До того ж фізичні вправи позитивно впливають на здоров'я, підвищують стійкість до емоційних стресів, підтримують високу фізичну і розумову працездатність. Тому формування мотивації студентів аграріїв до занять фізичною виховання та спортом має стати одним із перспективних напрямів роботи аграрних закладів вищої освіти [7, с. 50]. Отже, на сьогоднішній день, першочерговим завданням є пошук новітніх підходів до фізичного виховання та спорту студентів з урахуванням їхніх професійно-прикладних фізичних якостей, які їм необхідні у подальшій роботі на виробництві.

Мета дослідження полягає у розкритті та обґрунтуванні мотиваційних особливостей фізичного виховання професійно-прикладної спрямованості студентів з пошуком можливих змін у програмі фізичного виховання для аграрних закладів вищої освіти.

Методи дослідження: аналіз та узагальнення літературних джерел, педагогічне спостереження, анкетування, педагогічний експеримент, методи математичної статистики.

Завдання дослідження:

1. Здійснити аналіз науково-методичної і педагогічної літератури щодо результатів впровадження в систему фізичного виховання в умовах закладу вищої освіти найбільш популярних серед студентської молоді видів спорту та фізичних вправ.

2. Провести анкетування студентів таких факультетів: ветеринарної медицини, агробіологічного, факультету землевпорядкування, захисту рослин біотехнологій та екології, тваринництва та водних біоресурсів щодо їх ставлення до можливих змін у навчальній програмі з фізичного виховання для аграрних закладів вищої освіти.

Виклад основного матеріалу дослідження. Проблема особливостей формування мотивації студентів до фізичного виховання аграрних закладів вищої освіти є актуальною на сучасному етапі навчання і привертає до себе велику увагу видатних вчених.

На сьогоднішній день потреба суспільства у фізично здоровій і активній молоді відображена у низці законодавчих актів і нормативно-правових документів: Законі України «Про фізичну культуру і спорт», Державній цільовій соціальній програмі розвитку фізичної культури і спорту на період до 2020 року, Національній стратегії з оздоровчої рухової активності в Україні на період до 2025 року «Рухова активність – здоровий спосіб життя – здорова нація». Зазначені документи свідчать про необхідність переосмислення насамперед ставлення до фізичного виховання у закладах вищої освіти, а відтак і його організації й реалізації у освітньому процесі.

Переважна більшість дослідників вбачає формування мотивації студентів до занять фізичним вихованням в умінні зацікавити їх, продемонструвати позитивний вплив фізичних вправ на організм, переконати у можливості досягти успіху в процесі фізичного самовдосконалення. Безумовно, у цьому процесі важливу роль відіграє особистий приклад і педагогічна майстерність викладача, зокрема, його уміння зацікавити, визначитись із вибором ефективних методів навчання

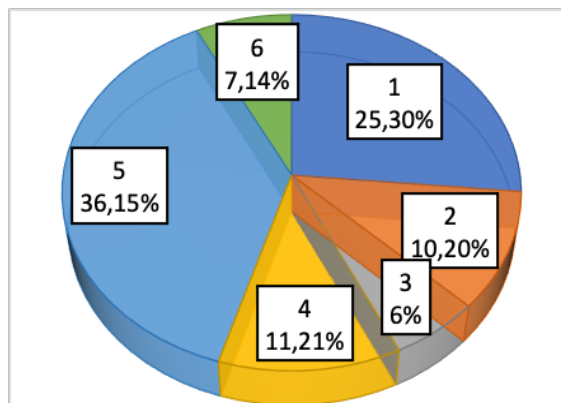
відповідно до потреб студентів і їхньої мети, що сприятимуть задоволеності студентів цими заняттями й спонукатимуть їх до розвитку професійних фізичних якостей на регулярній основі [7, с. 24-69].

Особливості мотиваційної спрямованості професійно-прикладної фізичної підготовки студентів аграрних закладів вищої освіти визначається вимогами, що висувають до їхньої фізичної та психофізіологічної підготовленості й можливостей реалізації цих вимог у процесі занять з фізичного виховання і проведення фізкультурно-спортивних масових заходів. Студенти як майбутні фахівці, що активно впливають на майбутнє держави, повинні мати не тільки високий рівень професійної підготовленості, але й бути фізично витривалими, працездатними і здоровими. Великий обсяг їхнього денного та тижневого навантаження приводить до систематичного накопичення втоми, зменшення обсягу рухової активності, і відповідно, спостерігається тенденція до погіршення стану здоров'я студентів, які навчаються у різноманітних освітніх закладах, зокрема аграрних. Використання різноманітних видів фізкультурної діяльності у навчальному процесі аграрників сприятиме профілактиці захворювань, підвищенню працездатності, збільшенню тривалості життя, організації повноцінного дозвілля, боротьбі зі шкідливими звичками, створить умови пізнання власних можливостей і забезпечить оптимальні обсяги рухової активності [1, с. 145-150].

У проведеному дослідженні брали участь 259 студентів (127 хлопців і 132 дівчат) 17-18 років, які навчаються на першому та другому курсі таких факультетів: ветеринарної медицини, агробіологічного, факультету землевпорядкування, захисту рослин біотехнологій та екології, тваринництва та водних біоресурсів. Дослідження проводили для виявлення їхнього ставлення до можливих змін у навчальній програмі з фізичного виховання для аграрних закладів вищої освіти. Перед початком анкетного опитування із студентами була проведена ознайомча бесіда, в процесі якої було роз'яснено мету дослідження і роздано анкету із запитаннями.

Анкета містила перелік питань щодо наявності у студентів досвіду серйозних занять спортом або окремим видом фізичних вправ, ступеню задоволеності студентами організацією і змістом системи фізичного виховання у вищому навчальному закладі, їхнім ставленням до видів фізичних вправ, передбачених існуючою програмою з фізичного виховання для закладів вищої освіти, їхньої мотивації до можливих занять в рамках цієї програми, найбільш популярних в нинішній час видів фізичних вправ професійно-прикладного спрямування тощо.

У зв'язку з цим студентам, в рамках зазначеної анкети, було запропоновано проранжувати (за ступенем особистої значущості) задоволеність організацією і змістом програми з фізичного виховання. Аналіз результатів проведеного анкетування дозволив встановити таке. Як видно з діаграми, представленої на рис.1 щодо поставленого студентам питання, з 259 опитаних студентів 25,30% відповіли, що повністю задоволені, в цілому задоволено 11,21%, не задоволено 10,20%.

Примітка: 1- повністю задоволений; 2 - не задоволений; 3 - мені байдуже; 4 - в цілому задоволений; 5 - потрібно щось міняти відповідно до сучасних умов; 6 - мені фізичне виховання не потрібне.

Рис. 1. Розподіл студентів за відповідями на питання анкети: Чи задоволені ви організацією і змістом системи фізичного виховання?

Відповіли, що фізичне виховання не потрібне 7,14% опитаних студентів, а значна їх частина – 36,15% погодилися, що необхідно щось змінювати в системі фізичного виховання студентів відповідно до сучасних умов. Привертає до себе увагу той факт, що значна частина студентів незадоволена сучасним станом системи фізичного виховання, але більшість їх налаштована на істотну зміну цієї системи з урахуванням сучасних тенденцій розвитку суспільства. Важливо відзначити, що число байдужих студентів складало 6%, а таких, які вважають, що фізичне виховання їм не потрібне було незначним – 7,14%. Достатньо цікавими виявилися і результати аналізу

відповідей студентів на питання «Які види фізичних вправ з передбачених існуючою програмою з фізичного виховання для аграрних закладів вищої освіти Ви вважаєте необхідними в подальшій професійній діяльності?» (було запропоновано п'ять варіантів – спортивні ігри, легка атлетика, силовий фітнес, карате, загально-фізична та кросова підготовка). Узагальнені результати щодо отриманих даних представлено на рис. 2.

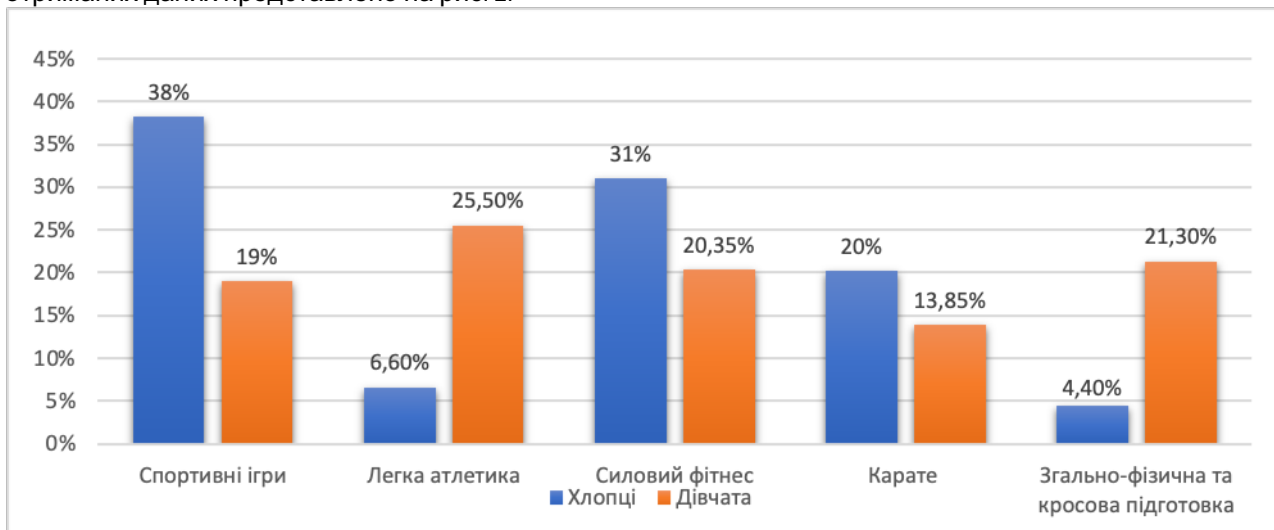

Рис. 2 Розподіл студентів за відповідями на питання анкети: Які види спорту з передбачених програмою з фізичного виховання для аграрних закладів вищої освіти Ви вважаєте найбільш корисними за специфікою Вашої професійної діяльності? (у % від загального числа студентів в групі хлопців і в групі дівчат)

Серед хлопців більшість (38%) віддали перевагу спортивним іграм, 6,6 % – легкій атлетиці, 31% – силовому фітнесу, 20% – карате і лише 4,4% студентів – загальній фізичній підготовці. Серед дівчат переважна більшість (25,50%) визнала найбільш популярним видом легку атлетику, 21,30% – загально-фізичну та кросову підготовку, 20,35% – силовий фітнес, 19 % – спортивні ігри і лише 13,85% – карате. Сумарний розподіл пріоритетів з фізичних вправ для розвитку професійно-прикладних фізичних якостей і навичок був таким: 57 % вважали пріоритетними спортивні ігри, 32,1% – легку атлетику, 51,35 % – силовий фітнес, 33,85% – карате і лише 27,7% – загальною фізичною підготовкою. Не менш показовими були результати ранжування запропонованих студентам видів фізичних вправ, які вони повинні були проранжувати від 1 до 12 місця за ступенем особистої значущості.

Були запропоновані на вибір такі види: силовий фітнес, футбол, єдиноборства, баскетбол, степ-аеробіка, волейбол, легка атлетика, ритмічна гімнастика, йога, настільний теніс, чирлідінг, шашки/шахи (табл. 1, рис. 3).

Таблиця 1

**Розподіл видів вправ за рангами серед хлопців і дівчат
Національного університету біоресурсів і природокористування України**

№	Види фізичних вправ	Хлопці		Дівчата		Сумарний ранг
		Сума місць	Ранг	Сума місць	Ранг	
1.	Силовий фітнес	110	1	413	4	5
2.	Футбол	339	2	500	5	7
3.	Єдиноборства	363	4	651	9	13
4.	Баскетбол	428	6	547	7	13
5.	Степ-аеробіка	421	5	154	1	6
6.	Волейбол	353	3	610	8	14
7.	Легка атлетика	556	8	712	10	18
8.	Ритмічна гімнастика	507	7	238	2	9
9.	Йога	713	11	805	12	23
10.	Настільний теніс	621	9	498	6	15
11.	Чирлідінг	623	10	359	3	13
12.	Шашки/Шахи	914	12	735	11	23

Відповідно результатам, наведених в таблиці 1 на рис. 3, серед хлопців перше місце відводилося силовому фітнесу, далі слідували фізичні вправи, єдиноборства, футбол, степ-аеробіка і волейбол. З використаних у традиційній програмі з фізичного виховання для закладів вищої освіти

видів баскетбол був поставлений на 6 місце, ритмічна гімнастика – на 7-е місце, легка атлетика – на 8-е місце. Замикали цю своєрідну градацію видів фізичних вправ спортивні танці, йога і шашки/шахи.

Серед дівчат перше місце з найменшою сумою відводилося степ-аеробіці, друге – ритмічній гімнастиці, третє – чирлідінгу. Далі йшли види, які входять до традиційної програми з фізичного виховання для закладів вищої освіти: баскетбол, волейбол і легка атлетика зайняли відповідно 7,8 і 10 місця, а замикали рейтинг шашки/шахи – 11 місце і йога – 12 місце.

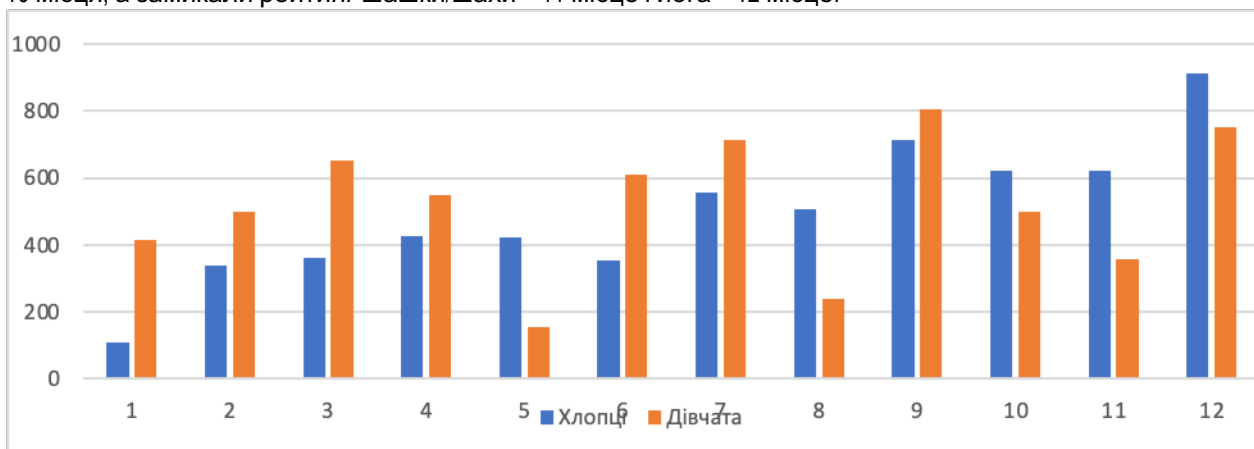

Рис. 3. Розподіл запропонованих студентам для ранжування видів фізичних вправ за сумою місць: 1 – силовий фітнес; 2 – футбол; 3 – єдиноборства; 4 – баскетбол; 5 – степ-аеробіка; 6 – волейбол; 7 – легка атлетика; 8 – ритмічна гімнастика; 9 – йога; 10 – настільний теніс; 11 – чирлідінг; 12 – шашки/шахи

За сумарним рангом (результати опитування хлопців і дівчат) перше місце – силовий фітнес, 2 – степ-аеробіка, 3 – футбол. Найменш популярними за результатами сумарного рейтингу виявилися легка атлетика, йога і шашки/шахи. Отже, метою кафедри фізичного виховання НУБіП України мають стати кардинальні зміни у робочій програмі з фізичного виховання, адаптовані до сучасних умов життя. Потрібно підвищити інтерес до інших видів фізичних вправ таким чином, щоб студент у подальшій роботі за фахом розвивав саме професійно-прикладні фізичні навички. Тому що кожна спеціальність має свою специфіку фізичної активності у майбутній професійній діяльності. Із запропонованих для ранжування 12 видів фізичних вправ найбільша перевага була віддана заняттям із силового фітнесу.

Висновки. Особливості мотивації до занять фізичним вихованням професійно-прикладної спрямованості в умовах військового стану є актуальною проблемою сьогодення. Аналіз наукової літератури дозволив визначити особливості мотивації студентів до фізичного виховання аграрних закладів вищої освіти. В цілому аналіз проведеного дослідження серед студентів Національного університету біоресурсів і природокористування України анкетування дозволив визначити, що значна частина студентів вважає зміст системи фізичного виховання незадовільним, але вони готові до суттєвих змін, і перед викладачами кафедри стоїть завдання модернізувати існуючу програму відповідно до сучасних вимог і умов життя та диджиталізувати її. Виявлено, що студенти з використаних в існуючій програмі з фізичного виховання найбільшу перевагу віддають заняттям спортивними іграми. На основі проведеного анкетування й подальшого аналізу визначено, що серед запропонованих для студентів фізичних вправ домінував силовий фітнес. Наступним завданням кафедри фізичного виховання постає розробка блоку засобів із спортивних ігор з елементами силової спрямованості окремо для кожної спеціальності та проведення експериментальної апробації цього блоку у рамках занять з фізичного виховання для студентів різних факультетів. Отримані результати доводять те, що потрібно модернізувати фізичне виховання аграрних закладів вищої освіти, оскільки нині воно стає однією із провідних дисциплін, де реалізуються освітні, оздоровчі й виховні завдання майбутнього фахівця у професійно-прикладному аспекті

Список використаних джерел

1. Біліченко О.О. Особливості мотивації до занять з фізичного виховання у студентів. Проблеми фізичного виховання і спорту. 2011. № 5, с.1-5.
2. Грибан Г.П. Фізичне виховання студентів аграрних вищих навчальних закладів. Житомир: «Рута», С. 113-145.
3. Гринчук А., Чехівська Ю. Застосування інноваційних технологій як засобу підвищення мотивації студентів до занять фізичним вихованням. Науковий вісник Мелітопольського державного педагогічного університету. Серія: Педагогіка. Мелітополь, 2018. № 1. С. 145–150.

4. Захаріна Є.А. Особливості формування мотивації студентів до здоров'язберігаючої діяльності. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. Серія 15: Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт)*. 2015. Вип. 3(1), С. 164-167.
5. Краснов В.П. Фізичне виховання: психофізичних вимог до фахівців агропрому. Навч. посіб. для вищ. навч. аграр. закл. Київ: Аграрна освіта. С.133.
6. Лахтадир О. В. Мотиваційні фактори до рухової активності студентів ВНЗ. Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції. *Фізична культура і спорт у сучасному суспільстві: досвід, проблеми, рішення*. м. Київ, 2014. С. 39-44.
7. Мирошніченко В.О. Формування мотивації студентів до фізичного виховання у освітньому процесі аграрних закладів вищої освіти. Дисертація, Київ, 2022. С. 203.
8. Нестерова, Т.В., Павлюк, А.А. Структура мотивації до занять з фізичного виховання і спорту студентів вищих навчальних закладів. Міжнародна науково-практична конференція «Фізична культура і спорт у сучасному суспільстві: досвід, проблеми, рішення». 2014. С. 51-58.
9. Пилипей, Л. П. Професійно-прикладна фізична підготовка студентів: монографія. Суми: ДВНЗ «УАБС НБУ», 2009. 312 с.
10. Сичов, С.О. Сучасні підходи прилучення студентської молоді до цінностей фізичної культури. *Вісник НТУУ «КПІ»: Філософія. Психологія. Педагогіка*, 2010. № 2. С. 185-187.
11. Суценок А.В. Перспективи спортивно-фізкультурної підготовки як інструменту самоосвіти фахівців гіподинамічних професій. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2016. Вип. 51 (104). С. 281-286.
12. Татарченко Л.І., Присяжна М. К., Лашко Є.Л. Формування мотивації студентів до занять фізичною культурою та спортом. *Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогічні науки*, 2021. № 2(340). Ч. 2, С. 83–91

References

1. Bilichenko O.O. (2011). Peculiarities of students' motivation for physical education classes. *Problems of physical education and sports*, 5, 1-5.
2. Hryban, H.P. (2012). Physical education of students of agricultural higher educational institutions. Zhytomyr: "Ruta", Ukraine. 113-145.
3. Grynchuk A., Chekhivska Yu. (2018). The use of innovative technologies as a means of increasing the motivation of students to engage in physical education. *Scientific Bulletin of the Melitopol State Pedagogical University. Series: Pedagogy. Melitopol*, 1, 145–150.
4. Zakharina E.A. (2015). Peculiarities of the formation of students' motivation for health-preserving activities. *Scientific journal of the National Pedagogical Dragomanov University. Series 15: Scientific and pedagogical problems of physical culture (physical culture and sports)*, 3(1), 164-167.
5. Krasnov V.P. (2000). Physical education: psychophysical requirements for agricultural industry specialists. *Study guide for higher agricultural education. closing*. Kyiv: Agrarian Education, Ukraine. 133.
6. Lakhtadyr O. V. (2014). Motivational factors for motor activity of university students. Materials of the International Scientific and Practical Conference. *Physical culture and sports in modern society: experience, problems, solutions*, 39-44.
7. Myroshnichenko V.O. (2022). Formation of students' motivation for physical education in the educational process of agricultural institutions of higher education. Dissertation, Kyiv, Ukraine. 203.
8. Nesterova, T.V., Pavlyuk, A.A. (2014). Structure of motivation for classes in physical education and sports of students of higher educational institutions. *International scientific and practical conference "Physical culture and sport in modern society: experience, problems, solutions"*. P. 51-58.
9. Pylypei, L. P. (2009). Professional and applied physical training of students: monograph. Sumy: DVNZ "UABS NBU". 312.
10. Sychev, S.O. (2010). Modern approaches to the involvement of student youth in the values of physical culture. *Bulletin of NTUU "KPI": Philosophy. Psychology. Pedagogy*, 2, 185-187.
11. Sushchenko A.V. (2016). Prospects of sports and physical training as a tool for self-education of specialists in hypodynamic professions. *Pedagogy of creative personality formation in higher and secondary schools*, 51 (104), 281-286.
12. Tatarchenko L.I., Prysiazna M.K., Lashko E.L. (2021). Formation of students' motivation to engage in physical education and sports. *Bulletin of Taras Shevchenko Luhansk National University. Pedagogical Sciences*, (2(340) Part 2), 83–91.

DOI 10.31392/NPU-nc.series15.2023.3K(162).56

УДК 796.092.29

Миценко Є.В.

кандидат наук з фізичного виховання і спорту,
старший викладач кафедри фізичного виховання і рекреаційно-оздоровчої роботи
Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка,
м. Кропивницький
ORCID: 0000-0002-0700-048X